

Transkribering: BAKOM BOKHYLLAN Podd #31 – Stockholm University Press

Signatur:

-Bakom bokhyllan.

Anslag, blandade röster:

- Vetenskapen ska kunna byggas på och då ska den inte finnas bakom betalväggar.

- Medielandskapet förändras. Snarare kan det väl bli så att det är en fördel. Forskare vill bli lästa och forskare vill bli citerade och de möjligheterna ökar med att det ligger fritt tillgängligt.

- Det här handlar också om ett utifrån kommande krav på forskarna. Det började med Budapest-initiativet 2002 då en lång rad länder enades om att det här måste vara ett mål, att offentligt finansierad forskning måste vara fritt tillgänglig.

Pgm-ledare:

Som du kanske känner till så pågår sedan många år tillbaka en förändring inom den vetenskapliga kommunikationen eller publiceringslandskapet för världens universitet och högskolor med att öppna upp forskningsresultat och andra vetenskapliga källor som öppna tillgångar för studenter forskare, ja, alla människor att kunna ta del av. Att kunna ladda ned fullt ut alldeles gratis.

På Stockholms universitet finns ett vetenskapligt förlag där forskare styr utgivningen och som bygger just på idén om öppen tillgång. Open access. Förlaget heter Stockholm University Press, SUP.

I år firar Stockholm University Press fem år och sedan första boken gavs ut 2015 har SUP publicerat 31 böcker och tio stycken tidskriftserier. Allt finns fritt tillgängligt på förlagets hemsida, stockholmuniversitypress.se.

Och att öppet tillgängliggöra forskningsresultat är en växande verksamhet och i det här 31:a avsnittet av Universitetsbibliotekets podd Bakom bokhyllan ska vi titta in och få en inblick i vad förlaget Stockholm University Press gör och vilken funktion det fyller. Vi möter Stockholms universitets vice rektor Elisabet Wåghäll Nivre. Frankofilforskaren Christoffe Premat och de båda redaktionsträdsrepresentanterna Stefan Helgesson och Sonya Peterson. Men allra först ska vi möta vice ordförande i förlagskommittén, bibliotekschefen och tillika ansvarige utgivare för Stockholm University Press Wilhelm Widmark, som faktiskt var med och drev på en utredning redan från början år 2012 att Stockholms universitet skulle starta ett forskarstyrt vetenskapligt förlag som skulle publicera sakkunniggranskade böcker och tidskrifter med öppen tillgång. Wilhelm Widmark.

Wilhelm Widmark:

Från början var det jag som drev på att den här utvecklingen skulle ske. Jag fick till en utredning kring hur ska vi ha med förlagsverksamheten på Stockholms universitet. Sedan kom det ju fram till utredningen att vi skulle starta ett open access-förlag via biblioteket som skulle administrera det. 2014 någon gång. Och min roll är då delvis är ju högst ansvarig för bibliotekets verksamhet men sedan sitter jag också då som vice ordförande i förlagskommittén i SUP. Så min roll blir att vara ute och representera för SUP och prata om SUP på olika ställen och sedan också vara med och driva den strategiska utvecklingen av SUP.

Om jag säger så här, är SUP ditt skötebarn?

SUP tycker jag är en viktig del i det här. Vi tog ju fram att det skulle bli ett open access-förlag för det skulle kunna finnas en infrastruktur även för böcker i Sverige för att publicera böcker i open access som är peer reviewed. Så det är en viktig del att vi har den infrastrukturen.

Varför är öppen vetenskap eller open access så viktig?

Vetenskapen ska kunna byggas på och då ska den inte finnas bakom betalväggar. Så enkelt är det. Det är både viktigt för artiklar och för monografier och för forskningsdata framåt också. Det är egentligen en grund för vetenskapssystemet, att man ska kunna bygga vidare på forskning.

Pgm-ledare:

Nu kanske du tänker att det kan väl inte vara så märkvärdigt att driva ett vetenskapligt förlag när författarna alltså forskarna redan finns på plats eller är verksamma någonstans där ute i världen. Det är väl bara att mejla in och publicera forskningsresultaten. Men riktigt så enkelt är det inte. Om vi ska räkna in samtliga personer som jobbar inom Stockholm University Press inklusive författare medförfattare och sakkunniggranskare så rör det sig om totalt flera hundra personer, men där själva kärnan består av 80 personer ungefär. Överst har vi förlagskommittén som består av representanter från alla fyra fakulteter på Stockholms universitet och de jobbar övergripande med förlagsverksamhetens struktur och bestämmelser. Och även om rektorn vid Stockholms universitet, Astrid Söderberg Widding, inte är med i förlagskommittén så ser hon till att alla policy-frågor och höga beslut går rätt till. En fråga som hängt med förlagskommittén redan under förarbetet med att starta förlaget är de långa handläggningstiderna. För om Stockholms Universitet Press ska vara ett vetenskapligt förlag som ska nå ut internationellt, utan att vare sig jämföra sig med eller konkurrera med förlag som Oxford University Press, så var det viktigt att SUP tog tillvara på den snabbhet som infrastrukturen på Stockholms universitet erbjuder. Det berättar professorn i tyska och sedan tre år tillbaka dekan för den humanistiska fakulteten och vice rektor på det vetenskapliga området på Stockholms universitet Elisabet Wåghäll Nivre, som var med i uppbyggnadsfasen och sedan aktiv i den centrala redaktionskommittén fram till 2016.

Elisabeth Wåghäll Nivre:

Nu var det ju så att vi gick in i ett koncept som var i mångt och mycket färdigt. Där vi visste egentligen hur peer review-processen skulle se ut. Hur det skulle vara med utgivning. Det fanns mallar för allting men sedan måste ju sådant också anpassas till vårt svenska system och vårt lärosäte. Så det var väldigt mycket till en början får jag ju säga formalia som skulle på plats helt enkelt.

Vad menas med anpassa? Vad kan det vara?

Handläggningstider. Vi upptäckte jag att om vi skulle följa det mönster som vi först hade fått presenterat för oss, så kan ta extremt lång tid. Det är ju inte minst att, vi hade mycket diskussioner om att man först skulle granska bookproposal eller sedan granska boken. Men om boken redan föreligger måste man då, kan man hoppa över steg ett. Sådana diskussioner hade vi. Det var learning by doing och misstag gjordes naturligtvis. För min del underlättades det lite för att jag startade i samma veva ett redaktionsråd på min institution. Vi hade då böcker som vi ville ge ut och då fick man ju testa det skarpt läge och helt enkelt bli arg på sig själv när det inte fungerade.

Bästa skolan.

Ja, det var en väldigt rolig tid en lärorik tid för jag har inte varit inne på nått sätt och arbetat med förlagsverksamhet tidigare så det var väldigt nyttigt.

Musik

Pgm-ledare:

Under de fem åren som gått sedan den första boken gavs ut av har de långa handläggningstiderna för granskningsprocessen blivit betydligt smidigare.

Parallellt med förlagskommittén hittar vi Universitetsbiblioteket förlagsteam som fungerar som själva navet för hela den administrativa verksamheten. Hit skickas publiceringsförslag som går vidare till lämpligt redaktionsråd. Finns inget redaktionsråd för just det inkomna förslaget så kontakter förlagsteamet institutionen och ber om dem bilda ett redaktionsråd som kan jobba med det vetenskapliga innehållet. Stockholm University Press förlagsteam ser också till att den omfattande granskningsprocessen av materialet flyter på och att alla vetenskapliga böcker eller skriftserier publiceras, distribueras och marknadsförs. Och så mittemellan förlagskommittén och SUP:s förlagsteam finns också en central redaktionskommitté och tolv stycken redaktionsråd från olika institutioner på Stockholms universitet. De handlägger de inkomna publiceringsförslagen och ser till att materialet sakkunniggranskas korrekt, så kallad peer review. Och just peer review, sakkunniggranskning, är en del som SUP trycker hårt på. Men det tar tid och ibland kan det vara svårt för redaktionsråden att hitta två oberoende ämneskunniga forskare som kan granska det vetenskapliga materialet. Det berättar de båda representanterna från var sitt redaktionråd Sonya Peterson, som är lärare och forskare i konstvetenskap vid Institutionen för kultur och estetik, och professor Stefan Helgesson som med sin litteraturvetenskapliga inriktning jobbar på engelska institutionen. Både Sonya och Stefan har publicerat varsin antologi på SUP och Stefan Helgesson sitter också med i förlagskommittén.

Sonya Peterson & Stefan Helgesson:

Som Universitetsförlag. Det som man brukar kalla för peer review-granskat som innebär att allting som publiceras är granskat av en till två oberoende sakkunniga inom området och sedan också bedömt av de lokala redaktionsråden som Stefan och jag sitter med i. Det är det som karakteriserar en vetenskaplig utgivning, en vetenskaplig förlagsverksamhet. Att det genomgått en ordentlig rigorös granskning alltså från första bokförslaget till fullt manus.

Är det svårt att hitta forskare som granskar det här?

Ja, det kan det vara faktiskt. Det är ett generellt problem inom den akademiska världen att det här är en typ av oavlönat arbete som ingår i den akademiska professionen. Men i och med att den totala volymen av akademisk publicering i hela världen har ökat exponentiellt under de senaste tjugo åren så är det ett hårt tryck på att få forskare att granska det. Det finns problem med själva modellen som egentligen borde diskuteras mer öppet.

Just att det är oavlönat?

Att det är oavlönat.

Att det kan vara svårt att hitta folk och att det därmed också kan innebära att de som genomför granskningen faktiskt inte lägger ner så mycket tid på det. Det är ett generellt problem, det har ingenting specifikt med SUP att göra. Men det stämmer att vi kan märka av det genom redaktionsråden att det kan vara svårt ibland.

Hur många får ni fråga generellt när ni ger ut en publikation? Hur många vänder ni er till för att få minst två sakkunniggranskare?

Vi hade ett fall med ett väldigt intressant förslag som sedan gick vidare. Jag gissar att forskare faktiskt vänder sig någon annanstans. Men där var det ett. Ganska ovanligt ämne som. Krävde att vi frågade i alla fall en sex sju kolleger innan vi faktiskt fick napp. Så kan det se ut.

Jag kan bara stryka under allt som sägs här. Vi har liknande erfarenheter. Sju åtta personer blev tillfrågade innan det liksom är någon som kan anta sig sakkunniggranska. Jag tycker också att det var bra att du tog upp det här med peer review som är ett stort internationellt problem som kunde diskuteras mer just för att det finns flera olika modeller. För det kan vara double blind, kan organiseras på olika sätt men inte desto mindre så finns det här kravet på att forskare ska göra det, ställa upp och utanför sina så att säga ordinarie sysslor. Och det är där problemet uppstår. Det är också i det perspektivet man får se de här ibland ganska långa tiderna och sedan också att utlåtanden kan komma som kan vara ibland mycket väl genomarbetade och kanske ibland lite mer. Snabbt producerade.

Jag håller helt med. Somliga utlåtanden är helt imponerande i sin detaljrikedom och auktoritet. Men. Det som händer är att man sätter formen före innehållet. Det finns en stämpel att bara det är peer-granskat då vet man automatiskt att det är jättebra. Jag skulle gärna se att man också jobbade mer med -Hur fungerar egentligen?

Trailer:

Bakom bokhyllan. Allt utom boktips.

Pgm-ledare:

Det finns en fördom bland forskare om att publicera sig open access i vetenskapliga böcker inte har samma liksom dignitet. Hur ser ni på det? Stämmer den fördomen? Känner ni till fördomen för det första?

Sonya Peterson & Stefan Helgesson:

Om jag säger spontant, jag tror också att det där börjar ändras. Att vi är liksom ganska mycket i ett skifte. Att vår arbete med peer review bland annat och många andra förlag som också gör det och låter det gå det på open access. Det motverkar ju som sagt den föreställningen om att det inte skulle vara lika. Att det inte skulle vara lika ska man säga. Ha samma vetenskapliga tyngd liksom att publicera sig. Jag tror det där håller på att försvinna.

Landskapet förändras.

Ganska mycket, medielandskapet förändras. Snarare kan det väl bli så att det är en fördel. Forskare vill bli lästa och forskare vill bli citerade och de möjligheterna ökar med att det ligger fritt tillgängligt.

Det är ett stort kapitel med open access. Det här handlar också om ett utifrån kommande krav på forska. Det började egentligen som Budapestinitiativet 2002 då en lång rad länder enades om att det här var ett mål att offentligt finansierad forskning måste vara fritt tillgängligt. På internet.

Så vi befinner oss mitt i ett jättelikt skifte där hela den akademiska publiceringslogiken förändras. Det är inte okomplicerat men å andra sidan märker man att idag. Erbjuder också de gamla erkända förlagen. Som Brill, de erbjuder open access-alternativet eftersom de vet att det här är ett krav. Det ligger i tiden.

Det ligger i tiden.

Där kan man säga att SUP ligger helt rätt i kurvan och det kommer bara bli viktigare.

Musik

Pgm-ledare:

Till Stockholm University Press kan alla forskare vända sig med publiceringsförslag över sina forskningsresultat. Alltså inte bara forskare från Stockholms universitet. Utan en stor poäng med förslaget är att man vill sprida, knyta samman och bygga vidare på forskning genom att samverka med flera universitet. Det berättar biblioteksschef Wilhelm Widmark.

Wilhelm Widmark:

Det är ju viktigt. Det ska inte vara Stockholms universitets förslag där vi bara ger ut forskare från Stockholms universitet utan det här är ju verkligen ett internationellt förlag och det har vi ju i dagsläget så kommer ju många av kommer komma utifrån. Vi har ju inga begränsningar i språkrådet heller utan vi ger ju ut på franska, tyska, engelska, norska och svenska till exempel och är öppna för att ge ut på andra språk också möjligt.

Pgm-ledare:

Vid Romanska och klassiska institutionen på Stockholms universitet jobbar docent Christoffe Premat som har givit ut två böcker på Stockholm University Press.

Christoffe Premat forskar och undervisar i frankofoni. Det vill säga ämnet där man analyserar den fransktalande världen och dess språknyanser i franska språket. Och när han ville publicera sina forskningsresultat från ett projekt som han var med och drev så var det självklart för honom att välja Stockholm University Press. Framför allt för att SUP erbjuder öppen tillgång.

Christoffe Premat:

Det ligger också på biblioteket och jag använder ganska mycket bibliotekstjänster. På börsen Men jag tycker att de har en reflektion kring vad öppen tillgång betyder. Det är klart att det att öppen tillgång är jättebra för dem som vill läsa boken och jag tycker att den här relationen med läsaren är viktig. För

att det är lätt att man väljer annat bokförlag att tänka lite längre det finns andra men samtidigt om det finns en kostnad i dagens värld är det en risk att man saknar att man missar många läsare. Jag tyckte att det var väldigt bra. Sen öppen tillgång om vi vänder på den diskussionen tycker jag det finns en fördel där. Man behöver inte marknadsföra boken efter att boken är publicerad. Egentligen är det bara att man kan använda den utan att känna sig, är det jag som om jag skulle använda boken i en kurs till exempel då och då behöver jag inte. Då har jag inte det här dilemmat, ska jag sälja liksom i min bok till mina studenter för den är den är tillgänglig. Jag tycker just den funktionen som SUP har det väldigt bra i det avseendet. Ja jag kommer jag fortsätta försöka publicera med SUP. För att kunna dela sina forskningsresultat är det väldigt viktigt att ha öppen tillgång idag.

Musik

Stefan Helegsson & Sonya Peterson:

Verksamheten på SUP kommer att fortsätta växa. Det. Skulle möjligen önska att den fick. Att förlaget fick lite mer av en profil. Man kunde säga okej det där är en nisch som SUP intagit och exakt vad den skulle vara är svårt att uttala mig om i dag. Men utgivningen idag spretar åt många olika håll. Det är nog inte i första hand innehållsmässigt utan kanske vad det är för slags böcker som ges ut och där tror jag väldigt mycket på det här med böcker för undervisning.

Ja, jag säger detsamma. Det här kommer att växa. Från vår skriftserie, vi har två titlar än så länge i den ena 5 i den andra. Det är mycket på gång. Alltså så att det har varit en varje år hittills så kommer det att bli mer framöver. Jag tror också att det här är ett växande fenomen internationellt också och den vetenskapliga publiceringen överhuvudtaget alltså i tidskrifter internationellt går ju mer och mer och mer mot open access och ibland med parallell publicering i tryckt form.

Wilhelm Widmark:

Det växer. Vi får in manus hela tiden sen skulle vi behöva fler redaktionskommittéer. Att flera institutioner och ämnesområden skulle intressera sig för att starta en redaktionskommitté för att kunna ge ut böcker och faktiskt få in manus via redaktionskommittén.

Musik

Pgm-ledare:

Du har hört ett 31:a avsnittet av Universitetsbibliotekets podd Bakom bokhyllan där vi den här gången alltså kikade in i verksamheten vid förlaget Stockholm University Press, SUP. Vill du följa alla händelser inom SUP så gör du det enklast via deras blogg. Kika gärna in på SUP:s hemsida och all information om det här hittar du på bakom bokhyllan webbsida su.se/biblioteket. Där hittar du även information om den CC-licensierade musik som spelats i det här avsnittet.

Nu här i december kommer Stockholm University Press att publicera sin 32:a andra bok, Working Class Literature volume II. Sammanställd av redaktörerna Magnus Nilsson hemmahörande vid Malmö

universitet och John Lennon från University of South Florida. Jag heter Urban Göranson och Bakom bokhyllan är tillbaka med ett nytt avsnitt om en månad igen.